

Lagen.nu – öppen rättsinformation

Presentation: Staffan Malmgren är student på juridikprogrammet vid Stockholms Universitet, och tidigare forskningsamanuens vid institutet för rättsinformatik (IRI). Innan juriststudierna arbetade han som systemutvecklare, och fortsätter att hålla programmeringskunskaperna vid liv genom arbetet på lagen.nu.

Inledning

Den internationella organisationen WorldLII, en paraplyorganisation för rättsinformationsinstitut från många länder och rättskulturer, deklarerade i Montreal 2002 följande:¹

Legal information institutes of the world, meeting in Montreal, declare that:

- *Public legal information from all countries and international institutions is part of the common heritage of humanity. Maximising access to this information promotes justice and the rule of law;*
- *Public legal information is digital common property and should be accessible to all on a non-profit basis and free of charge;*
- *Organisations such as legal information institutes have the right to publish public legal information and the government bodies that create or control that information should provide access to it so that it can be published by other parties.*

Det finns idag ingen nordisk medlem i WorldLII, men lagen.nu, det projekt jag drivit de senaste åren, strävar efter samma mål. Om den grundläggande rättsinformationen är bra strukturerad och fri att använda, blir den lättare att använda i alla tänkbara informationssystem. Om tillverkare av informationssystem kan ägna sig åt att utveckla funktioner snarare än samla och strukturera information kan de konkurrera på funktionalitet, snarare än innehåll, vilket alla vinner på i slutändan. Lagen.nu är en öppen rättsinformationstjänst som drivs ideellt. Tjänsten innehåller alla gällande svenska författningar i konsoliderad form (ca 3500 dokument) samt ett antal vägledande domstolsavgöranden (ca 10000 dokument).

All information på lagen.nu är fri att använda och återanvända för alla syften. Informationen kan laddas ner i det strukturerade format som används internt, vilket gör det enkelt för vem som helst att skapa en grundläggande eller specialiserad rättsinformationstjänst. Källkoden bakom tjänsten är tillgänglig

¹ <http://www.worldlii.org/worldlii/declaration/>

under en öppen källkodslicens.²

Beskrivning och innehåll

Bakgrund: Det svenska offentliga rättsinformationssystemet

De svenska myndigheter som producerar rättsinformation har under lång tid gjort denna tillgänglig för allmänheten, de senaste åren via Internet. Det rör sig framförallt om tre stora kategorier av rättsinformation:

- Författningar, dvs. lagar, förordningar och myndighetsföreskrifter - generellt bindande normer utfärdade av lagstiftaren eller den till vilken lagstiftaren delegerat normgivningsmakt. Dessa samlas i författningssamlingar, där Svensk författningssamling (SFS) har en särställning, då den innehåller alla lagar (beslutade av Riksdagen) och förordningar (beslutade av Regeringen). Utöver detta finns ett stort antal författningssamlingar som sköts av enskilda myndigheter med normgivningsmakt.
- Förarbeten till lagstiftningen, dvs. direktiv, utredningsbetänkanden och propositioner.
- Vägledande rättsfall, dvs. referat från eller fullständiga handlingar från domstolsavgöranden. Endast sådana rättsfall som Domstolsverket ansett vägledande finns med, vilket i dagsläget innebär samtliga fall från Högsta domstolen (högsta instans av de allmänna domstolarna), regeringsrätten (högsta instans av förvaltningsdomstolarna) samt specialdomstolarna (Arbetsdomstolen, Marknadsdomstolen, Miljööverdomstolen och Migrationsöverdomstolen).

Sedan 1998 har de myndigheter som producerar rättsinformation en skyldighet att göra den tillgänglig på Internet enligt Rättsinformationsförordningen (SFS 1999:175). En myndighet, i dagsläget Domstolsverket, har samordningsansvar för systemet, och har samlat informationen på webbplatsen Lagrummet.³ Det är dock inte fråga om ett sammanhängande informationssystem, utan Lagrummets funktionalitet utgörs främst av en serie länkar till rättsinformation på respektive myndighets egen webbplats.

Sedan 2006 pågår en nyutveckling av detta offentliga rättsinformationssystem.⁴ Målsättningen med det nya systemet är att skapa en sammanhållen hantering av

² Licensen är av BSD-typ, se <http://svn.lagen.nu/svnroot/trunk/LICENSE>

³ <http://www.lagrummet.se/>

⁴ <http://rinfoprojektet.wordpress.com/>

rättsinformation som bygger på etablerade Internetstandarder.

Rättsinformation och struktur

Alla nedskrivna rättskällor har någon form av struktur. Svensk lagtext är uppbyggd av kapitel, paragrafer och stycken, och denna struktur är en del av lagens innehåll. Detta märks tydligast genom att en del av lagen kan hänvisa till en annan genom att ange exempelvis paragrafnummer: *"I de fall som avses i 9 § är det offentliga organ som förfogar över informationen informationsansvarigt"* - hänvisningen sker till ett strukturelement (paragrafnumret) snarare än exempelvis *"den regel som rör annan rättslig information"* eller *"den regel som återfinns längst ner på sidan 2"*.

Den omständighet att en rad föregås av en blankrad och inleds med en siffra, följt av ett mellanslag och ett paragraftecken är en indikation på att en ny paragraf inleds. Denna signalerar samtidigt slutet på föregående paragrafs innehåll (men inte slutet på det kapitel som paragrafen ingår i). Denna tysta kunskap är lätt för en mänsklig läsare att uppfatta, men svår att hantera i ett datorprogram. Ett enkelt exempel på hur en paragraf kan uttryckas finns i figur 1.

```
13 § I de fall som avses i 9 § är det offentliga organ som förfogar över informationen informationsansvarigt.
```

Figur 1: Lagtext formaterad för mänskliga läsare

För att ett datorprogram ska kunna behandla dessa strukturer måste dessa göras maskinläsbara. Sådan behandling är nödvändig om man exempelvis vill kunna länka lagtexthänvisningar eller använda olika typsnitt för att markera strukturer för en mänsklig läsare. Det idag vanligaste sättet att uttrycka strukturerad text är genom XML. Ett enkelt sätt att uttrycka strukturen anges i figur 2.

```
<Paragraf id="P13">
  <Stycke id="P13S1">
    I de fall som avses i <Link uri="#P9">9 §</Link>
    är det offentliga organ som förfogar över informationen
    informationsansvarigt.
  </Stycke>
</Paragraf>
```

Figur 2: Lagtext formaterad för maskiner (egen XML-vokabulär)

Svensk författningssamling finns tillgänglig från Regeringskansliet i den form som den kungörs, det vill säga separata dokument för varje grundförfattning och varje enskild författning som ändrar en grundförfattning. Dessa är tillgängliga i PDF-format som har samma utseende som den tryckta versionen.

Sedan lång tid tillbaka ansvarar Regeringskansliet även för att underhålla en databas med författningarna i konsoliderad form, det vill säga grundförfattningarna med införda ändringar. De konsoliderade författningarna görs tillgängliga i rent textformat, utformad på ungefär samma sätt som pappersupplagan av lagtexten, men utan möjlighet till formateringsinstruktioner som fet- och kursiv stil eller olika typsnittsstorlekar.

För alla konsoliderade lagtexter tillhandahåller Regeringskansliet även ett register över vilka ändringar som skett i texterna under åren med information om vilka förarbeten som legat till grund för ändringarna. Propositioner från 1971 och framåt finns tillgängliga i elektroniskt format på Riksdagens webbplats. I dagsläget är inte propositionstexterna integrerade i materialet på lagen.nu, men varje ändringspost i registret länkar till propositionen där den ligger på Riksdagens webbserver.

Domstolsverket tillhandahåller referat av vägledande rättsfall. Dessa görs tillgängliga från en FTP-server i Microsoft Word-format, en fil per rättsfall. Filerna inleds med en viss uppsättning metadata, som målnummer, avgörandedatum och en kort beskrivning av rättsfallet. Metadata följs av ett längre referat i löptext. Referattexten innehåller ingen strukturinformation om exempelvis vad som är domskäl, domslut, avvikande meningar och var den ena instansens dom slutar och nästa instans börjar. På lagen.nu har metadatainformationen utvunnits och behandlats så att informationen om vilka lagrum ett rättsfall hänvisar till, vilka andra rättsfall det nämner, och så vidare, kan uttryckas på ett maskinläsbart sätt. Själva referattexten är dock helt obehandlad.

Funktioner i tjänsten

De flesta lagrumshänvisningar i den löpande texten identifieras och hyperlänkas, vilket gör det möjligt att hoppa från lagrum till lagrum och på så sätt snabbt få ett hum vad hänvisningarna faktiskt innebär. Om man hovrar med muspekaren över länken så dyker de första 10-20 orden i det hänvisade lagrummet upp i en s.k. tooltip. (Se figur 3)

2 § I denna förordning föreskrivs

- 1. vilket innehåll rättsinformationssystemet skall ha (3-9 §§),**
- 2. vem som har informationsansvar (10-14 §§),**
- 3. vem som skall underhålla systemet (15-19 §§), och**
- 4. hur systemet skall vara tillgängligt utan avgift (20 §).**

10 § Informationsansvar enligt denna förordning innebär en skyldighet att se till att informationen görs elektroniskt tillgänglig och sprids....

Dessutom finns bestämmelser om personuppgifter (21-23 §§).

För att förstå ett visst lagrum behöver man ofta ta reda på hur domstolar har tolkat dess lydelse. För varje rättsfall i systemet skapas en lista över lagrum

som rättsfallet hänvisar till. Den sammanlagda databasen över vilka rättsfall som hänvisar till vilka lagrum används sedan för att skapa en lista under varje enskild paragraf med just de rättsfall som hänvisar till denna. (Se figur 4)

Räkenskaperna

4 § Om räkenskaper förs för näringsverksamheten, ska dessa läggas till grund för beräkningen av resultatet när det gäller beskattningstidpunkten.

Reserv i lager och liknande ska beaktas bara vid tillämpning av 17 kap. 4 och 5 §§ samt 27 § andra stycket. *Lag (2007:1419)*.

Ändrad: SFS 2007:1419

RÅ 2002 ref. 42: Ett uthyrningsföretag betingar sig utöver hyra en särskild premie att betalas...

RÅ 2002 ref. 84: Engångsersättning för upplåtelse under 25 år av mark för vindkraftverk har...

RÅ 2006 ref. 63: En fordran avseende skadestånd har ansetts så säker att den i enlighet med god...

Alla lagtexter som är längre än några skärmsidor blir lätt svåra att navigera i. Därför presenteras en hierarkisk översikt över alla avdelningar, kapitel och rubriker till vänster på alla lagtextsidor, vilket gör det enklare att få överblick över och navigera i även väldigt stora lagtexter. (Se figur 5)

Innehållsförteckning

- AVD. I INNEHÅLL OCH DEFINITIONER:
 - 1 kap. Grundläggande bestämmelser om kommunal och statlig inkomstskatt
 - Innehåll
 - Skattskyldighet
 - Skatter
 - Underlaget för skatten
 - Fysiska personers skatt på förvärvsinkomster
 - Fysiska personers skatt på kapitalinkomster
 - Juridiska personers skatt
 - Bestämmelser för olika inkomstslag
 - Gemensamma bestämmelser
 - Skattens beräkning
 - Taxeringsår
 - Beskattningsår
 - Fysiska personer
 - Inkomster i handelsbolag
 - Juridiska personer
 - Hänvisning till andra lagar
 - 2 kap. Definitioner och förklaringar

Inkom

AVD. I I

1 kap. C

inkomst

Innehåll

1 § I denna

I detta kap definitioner denna lag.

Skattsk

2 § Bestär

Skatter

3 § Fysisk

1. komr och n
2. statli
- och
3. statli

Juridiska p näringsver

Ändrad: SF

4 § Fysisk

ska betala

om hemor

avses med

Fysiska pe

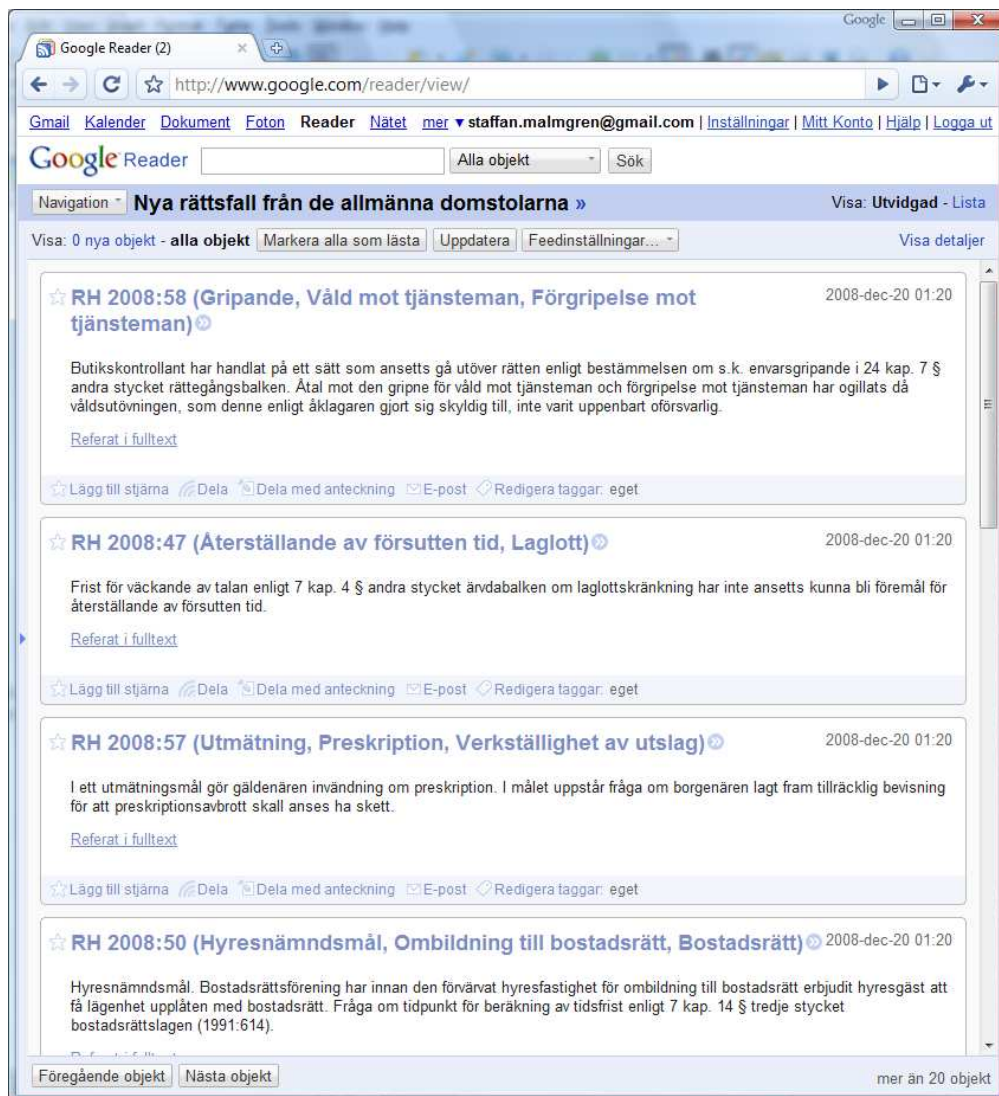
kommunal

Webbadresserna till varje enskild lag och rättsfall är så korta och enkla som möjligt. Vad gäller lagtexter används helt enkelt lagens SFS-nummer, så att exempelvis rättsinformationsförordningen finns på <https://lagen.nu/1999:175>. Rättsfall har också förutsägbara adresser, exempelvis finns NJA 2008 s 868 på <https://lagen.nu/dom/nja/2008s868>. Detta gör det enkelt för den som vet vad han/hon är ute efter att bara skriva in adressen till lagen/rättsfallet direkt, utan

att söka eller bläddra sig fram till rätt dokument.

Eftersom webbadresserna är så enkla finns inte någon anledning att ändra dem. Den som i ett e-postmeddelande eller på en webbsida vill hänvisa till en viss lag kan vara säker på att länken kommer fortsätta att fungera så länge lagen.nu överhuvudtaget finns kvar. Genom att ange s.k. namngivna ankare i länken är det möjligt att länka till ett specifikt avsnitt i texten, exempelvis <https://lagen.nu/1999:175#P13> för att länka till 13 § rättsinformationsförordningen.

För att användare ska kunna hålla sig uppdaterade publiceras information om alla författningsändringar samt alla nyttillkomna rättsfall i ett Atom-flöde som kan läsas med exempelvis Bloglines eller Google Reader. (Figur 6)

Tekniken bakom

En förutsättning för att kunna driva lagen.nu på ideell basis är att så mycket arbete som möjligt är automatiserat. I dagsläget uppdateras författningar och rättsfall löpande utan några manuella ingrepp. Processen för att konstruera webbplatsens innehåll har tre huvudsakliga steg: Nedladdning, strukturanalys och sidgenerering.

Nedladdning

För att hämta konsoliderade författningar från Regeringskansliet används en specialskrivna sökrobot. Regeringskansliets gränssnitt till de konsoliderade lagtexterna omfattar sammanlagt ca 7000 författningar (där ungefär hälften är upphävda). Varje författning har en sida för fulltexten och en sida med registerinformation. Det vore ohållbart att ladda ner alla 14000 sidor vid varje uppdatering, så istället utgår roboten från den senast kända författningens SFS-nummer, och söker efter nästa nummer i serien. Om denna finns går roboten vidare med nästa, och så vidare.

För rättsfall gör Domstolsverket nya rättsfall tillgängliga ungefär en gång i veckan, och samlar allt nytillkommet material i en zip-fil, vilket gör det mycket enkelt att hämta hem bara det som ändrats.

Strukturanalys

Processen för att hitta strukturer i det textmaterial som utgör de konsoliderade författningarna använder en s.k. tillståndsmaskin ("state machine"). Texten läses rad för rad, och beroende på radens utseende och processens nuvarande tillstånd utförs ett antal tester som kan medföra att processen inträder i ett nytt tillstånd. Testerna kan vara av typen "Börjar raden med en siffra, följt av ett mellanslag, följt av ett paragraftecken?". Om det testet utfaller positivt görs ett antagande att texten från och med denna punkt hör till en viss paragraf, dvs. processen är i paragraftillståndet. Om ett senare test av samma typ utfaller positivt, drar systemet slutsatsen att föregående paragraf har tagit slut och en ny paragraf inletts. Systemet har sammanlagt cirka tio tillstånd (avdelning, kapitel, paragraf, stycke, rubrik, listor av olika typer, tabell, bilaga och övergångsbestämmelse).

När texten har analyserats för att hitta strukturelementen är nästa steg att leta efter enskilda lagrumshänvisningar i den löpande texten. Eftersom lagrumshänvisningar kan vara ganska komplexa i svensk lagtext är det svårt att automatiskt identifiera dem och med säkerhet avgöra vilket lagrum de hänvisar till. En metod som visat sig fungera är att använda en formell grammatik, en maskinläsbar beskrivning av de språkliga konstruktioner som används för att

hänvisa till lagtext.

De enskilda beståndsdelarna i en sådan grammatik kan vara ganska enkla, men genom att de sätts samman kan ändå de vanliga sätten att hänvisa beskrivas. I figur 7 visas en enkel grammatik med regler (kallade produktioner) som kan användas för att beskriva en enkel paragrafhänvisning som "5 §" eller "17 b §"

```
Number      ::= [0-9]+
SectionRefChar ::= [a-n]

SectionRefId ::= Number, (' ', SectionRefChar)?
SectionRef   ::= SectionRefId, ' ', '§'
```

Figur 7: Grammatik för lagrumshänvisningar

Vänstersidan av varje uttryck är namnet på produktionen, och högersidan definierar hur text ska se ut för att passa just den produktionen. Den enklaste produktionen, *Number*, passar in på alla siffror som förekommer en eller flera gånger i oavbruten följd. Denna produktion används för att bygga definiera den mer komplexa produktionen *SectionRefId*, som passar in på själva paragrafnumret, exempelvis "5" eller "17 b". Slutligen definieras huvudproduktionen *SectionRef*, som passar in på den fullständiga hänvisningen. Denna produktion kan i sin tur användas som beståndsdel i en annan produktion, exempelvis en för att beskriva kapitel-och-paragrafhänvisningar såsom "2 kap. 17 a §".

För rättsfall görs en betydligt enklare form av strukturanalys, där en samling av metadata utvinns från varje enskilt rättsfall. Särskilt behandlas hänvisningar till andra rättsfall och lagrum, så att dessa kan länkas till rätt ställe på webbplatsen.

Mellanformatet: XHTML 2.0 med RDFa

När strukturanalysen är klar sparas resultatet till fil. Programmets interna strukturer kan överföras direkt till text (exemplet i Figur 2 är ett resultat av detta), men denna struktur är beroende av programmets interna design, vilket inte är det lämpligaste formatet om man vill möjliggöra för andra att återanvända materialet.

Det offentliga rättsinformationsprojektet har föreslagit att myndigheter för XML-uppmärkta dokument ska använda det generiska dokumentformatet XHTML 2.0, och av denna anledning använder lagen.nu detta som mellanformat. Detta format har grundläggande element för att representera strukturerade element som rubriker, stycken, avdelningar, med mera. Det innehåller dock inte specifika element för svensk rättsinformation (som paragrafer, SFS-nummer, övergångsbestämmelser, etc.).

Det offentliga rättsinformationsprojektet har dock också tagit fram en vokabulär med termer för olika egenskaper i svensk rättsinformation.⁵ Med hjälp av denna vokabulär kan metadata bäddas in i XHTML-dokumenterna för att mer exakt beskriva innehållet. I figur 8 visas samma information som i figur 2, men på ett standardiserat format. Delarna i fetstil anger mer exakt vad innehållet i elementen innehåller.

```
<section id="P13" typeof="rinfo:Paragraf" about="#P13">
  <p id="P13S1" about="#P13S1" typeof="rinfo:Stycke">
    <span class="paragrafbeteckning">13 §</span>
    I de fall som avses i <a rel="dct:references"
      href="http://rinfo.lagrummet.se/publ/sfs/1999:175#P9">9
  §</a> är
    det offentliga organ som förfogar över informationen
    informationsansvarigt.
  </p>
</section>
```

Figur 8: Lagtext i standardiserad XHTML/RDFa

Standarden för att uttrycka metadata på detta sätt är RDFa,⁶ vilket bygger på Resource Description Framework (RDF), en grundläggande byggsten i den semantiska webben.⁷ Detta gör det möjligt att utvinna och lagra all metadata från alla dokument i en stor databas (en s.k. triple store). Frågor kan sedan göras mot denna databas för att hitta olika kopplingar mellan dokument.⁸

Mellanformatsversionen av samtliga dokument på webbtjänsten finns tillgängliga genom att lägga till ".xht2" till dokumentets URL. Rättsinformationsförordningen finns exempelvis på <https://lagen.nu/1999:175.xht2>.

Statisk sidgenerering

Efter att ha skapat en fil för varje författning och rättsfall i ovanstående mellanformat extraheras all metadata. Efter detta används formatmallsspråket XSLT för att skapa ett vanligt HTML-dokument från mellanformatet och den sammanlagda metadatainformationen. Det är i detta steg som hänvisningar till

⁵ <http://rinfo.lagrummet.se/wp-content/uploads/svenska-rattsinformationssystemets-vokabular-03-070914.pdf>

⁶ <http://www.w3.org/TR/xhtml-rdfa-primer/>

⁷ <http://www.w3.org/2001/sw/>

⁸ En mer detaljerad beskrivning av systemet med en exempel tillämpning finns i Kirchberger, Christine och Malmgren, Staffan, "Inbound Links: Picking the Low Hanging Fruit from the Semantic Web", paper presenterat vid Workshop on Legislative XML 2008: the Law in the Semantic Web and beyond

rättsfall under enskilda paragrafer vävs in i slutresultatet. I detta steg skapas även listor över nytillkomna och ändrade dokument, innehållsförteckningar, med mera. Dessa statistiska HTML-dokument tillgängliggörs sedan via en vanlig webbserver.

Automatiserad testning

Eftersom allt i systemet sker helt automatiskt är det viktigt att veta att ändringar som görs för att förbättra exempelvis strukturanalysen av en lagtext inte får biverkningar på strukturanalysen av en annan lagtext. Ett exempel på en sådan regression kan vara att en förändring i testet för vad som ska anses vara en rubrik, i syfte att fånga en rubrik i en författning, gör att ett kort stycke i en annan författning tolkas som en rubrik. Att titta igenom alla 13500 dokument för varje ändring är förstås omöjligt. Istället har en stor mängd testfall konstruerats, bestående av små filer med indata och tillhörande "facit". Dessa testfall täcker de flesta testerna i strukturanalysen och de flesta produktionerna i grammatiken för lagrumshänvisningarna, och kan köras automatiskt med ett kommando så fort någon del av systemet har ändrats. På detta sätt kan man vara rimligt säker på att utveckling av systemet inte orsakar regressionsfel.

Juridiska frågeställningar

Rättsinformation regleras som tidigare nämnts i rättsinformationsförordningen (1999:175). Den innehåller inga särskilda regler för den enskilde, utan beskriver bara vilka skyldigheter statens olika myndigheter har att göra rättsinformation tillgängligt på Internet. Förordningen ställer krav angående personuppgifter i den rättsinformation som det allmänna tillhandahåller. Enligt 22 § 2 st får personuppgifter i rättsfall förekomma om de är nödvändiga för förståelsen av rättsfallet och de inte direkt kan hänföras till en fysisk levande person. Domstolsverket uppfyller detta krav genom att anonymisera namn, exempelvis genom att skriva "S.M." istället för Staffan Malmgren.

Vad gäller lagtexten kan denna kanske ses som ett litterärt verk, men i svensk upphovsrätt görs ett uttryckligt undantag för författningar (9 § 1 p upphovsrättslagen). Personuppgifter förekommer heller inte i lagtext.

För rättsfall är situationen dock mer komplicerad. De underliggande domstolsbesluten omfattas inte av upphovsrätt (9 § 2 p upphovsrättslagen) men referaten är en upphovsrättsskyddad bearbetning av dessa, som Domstolsverket har upphovsrätt till. Domstolsverket har gett lagen.nu tillstånd att använda materialet under förutsättning att källan anges. Domstolsbeslut innehåller dock ofta personuppgifter, och hanteringen av dessa faller därmed under personuppgiftslagen (1998:204). Efter rådgörande med datainspektionens jurister har dock bedömningen gjorts att denna hantering kan sägas ske för journalistiska ändamål (jfr 7 § 2 st personuppgiftslagen).

Datainspektionen har även i ett tidigare beslut (inte rörande lagen.nu) meddelat att om informationsbehandlingen uppfyller rättsinformationsförordningens krav så kan det berättigade intresset att publicera den presumeras väga tyngre än den enskildes intresse av skydd vid en avvägning enligt personuppgiftslagen 10 § f.⁹

Ett sätt att vara på den säkra sidan i fråga om PUL vore att ansöka om ett utgivningsbevis för webbplatsen, och på så sätt omfattas av det grundlagsskyddade tryck- och yttrandefrihetssystemet, vilket medför att PUL överhuvudtaget inte kan bli tillämplig. Detta ställer dock krav på systemet som inte kan uppfyllas idag (bland annat att webbplatsens innehåll under de senaste sex månaderna ska kunna återskapas), och som omöjliggör en framtida utveckling med användargenererat innehåll (se nedan).

Framtiden

Målsättningen är att under 2009 utveckla såväl tjänsten som organisationen bakom. Vad gäller organisationen är ambitionen att skapa en ideell förening eller stiftelse som äger upphovsrätten till systemet och förvaltar projektet.

Själva tjänsten kommer att utvecklas på tre sätt:

1) Nytt material ska tas in i tjänsten. Även om lagtext och rättsfall kanske är de två viktigaste områdena är det i många fall minst lika viktigt att hantera förarbeten och EG-rätt. Ambitionen är här att, på samma sätt som för lagtext och rättsfall, konvertera den bristfälligt strukturerade informationen till semantiskt meningsfull och återanvändbar strukturerad information på automatiserat sätt. Omfattningen av detta material är mångdubbelt större, räknat i både dokumentantal och informationsmängder, vilket kommer att medföra en del spännande tekniska utmaningar.

2) Ny funktionalitet ska införas. Man kan göra mycket genom att koppla ihop information på olika sätt, exempelvis kunna se från en paragraf se alla andra lagrum som hänvisar till just denna paragraf, eller från ett rättsfall kunna se vilka andra rättsfall som använder en liknande uppsättning sökord. En planerad funktion är möjligheten för användare att skapa författnings- och rättsfallssamlingar som sedan kan laddas ner i PDF-format för enkel utskrift. Man skulle kunna försöka visualisera lagtextens förändring över tid, eller på andra sätt hantera tidsdimensionen av gällande rätt.

3) Men framförallt kommer tjänsten att utvecklas genom tillförande av redaktionellt material. En prototyp för att kommentera och annotera lagtext med förklarande text och metadata har tagits fram, och målet är att under första halvåret 2009 författa grundläggande kommentarer till ett fåtal av de viktigaste

⁹ Dnr 1015-2006

och mest lästa lagtexterna. Den tänkta målgruppen är den intresserade allmänheten, och ambitionsnivån är därför inte i första hand att skapa traditionella, omfattande lagtextkommentarer, utan korta textstycken på en mening eller två per paragraf, som sätter reglerna i sitt sammanhang och underlättar för den som inte gått en juristutbildning att förstå lagtexten. De flesta som går eller har gått en juristutbildning kan tillräckligt mycket om åtminstone ett par områden för att vara kvalificerad att skriva en sådan kommentar. På samma sätt kan särskilt viktiga rättsfall summeras och kommenteras.

Det sistnämnda är förstås ett mycket omfattande arbete. Det enda sättet att göra det möjligt inom ramen för ett ideellt projekt är att ta hjälp av användarna. Under våren 2008 gjordes en användarundersökning där det framkom att en tredjedel av besökarna på lagen.nu studerade eller praktiserade juridik. Nästan 50% förklarade sig vara villiga att hjälpa till på något sätt. Under november månad hade tjänsten närmare 80 000 besökare. Sammantaget kan man anta att det borde finnas relativt många personer som har kunskap och lust att hjälpa till med ett sådant projekt. Att hitta former för att göra detta möjligt med en hög kvalitetsnivå är den stora utmaningen för 2009.

Den intresserade kan hålla sig uppdaterad via utvecklingswebbplatsen¹⁰ eller den epostlista där utvecklingen diskuteras.¹¹

¹⁰ <http://trac.lagen.nu/>

¹¹ <http://groups.google.com/group/lagen-nu-utveckling>